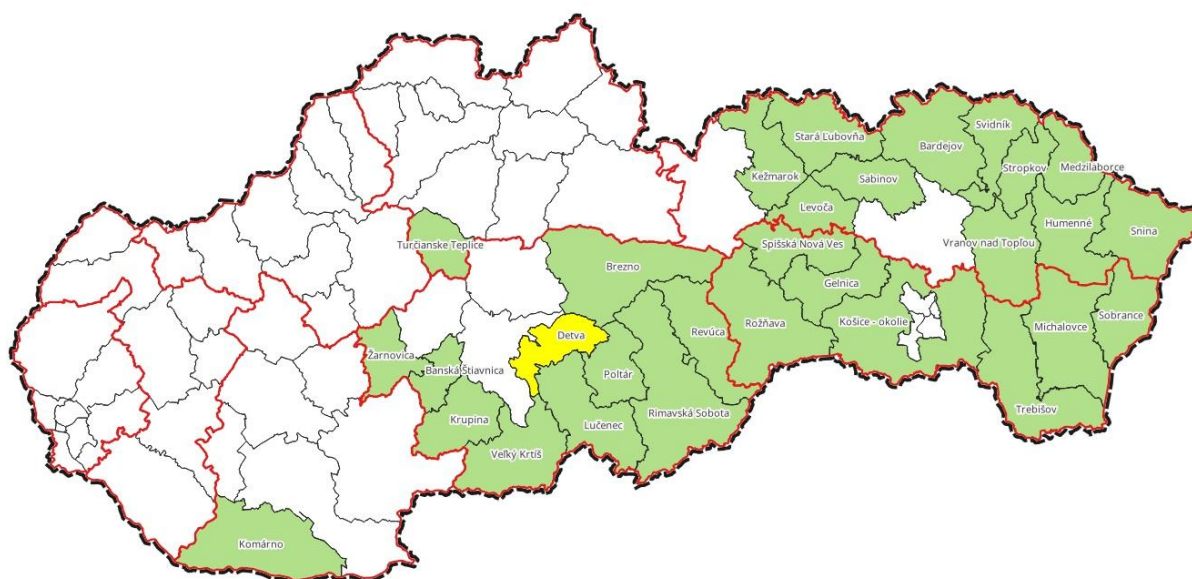

Plán rozvoja prioritného okresu

Detva

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 02. 09. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod.....	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	10
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	14
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	18
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja.....	21
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja.....	23
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	23
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	23
3.3. Aktivity plánu rozvoja	24
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	26
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	27
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	27
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	27
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	27
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ.....	27
6. Prílohy	28

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Detva (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

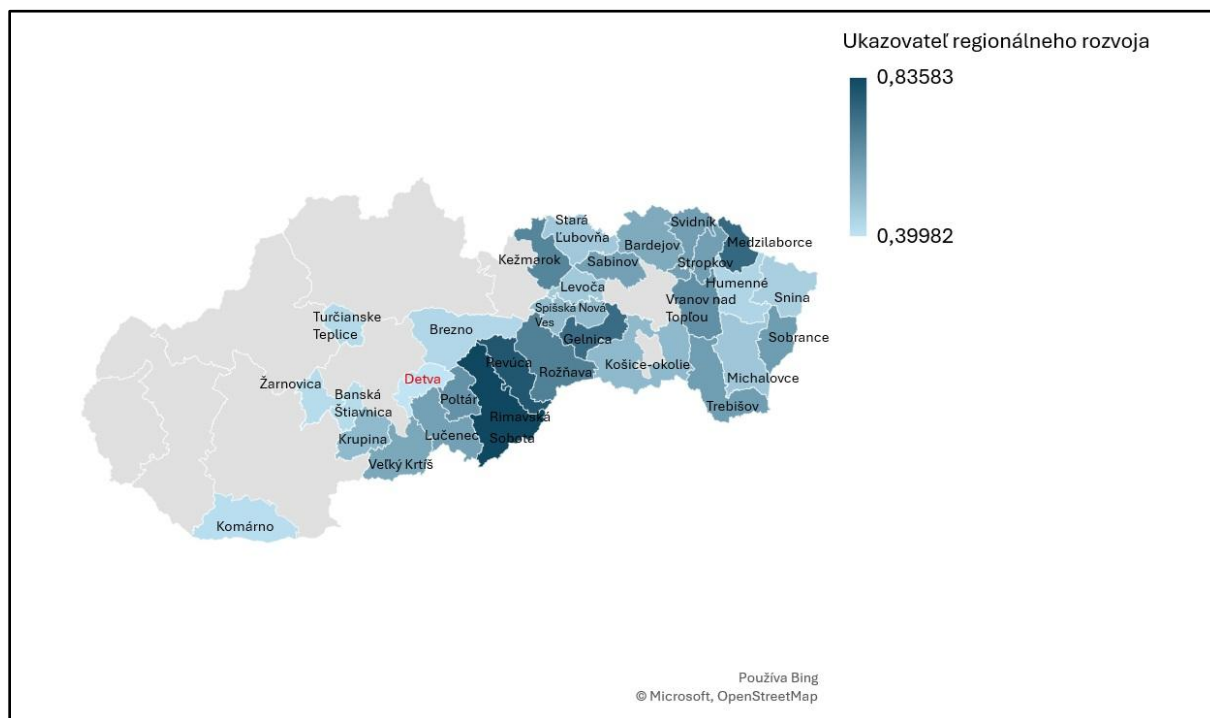
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 30 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov v znení účinnom od 8. mája 2026 (ďalej len „vyhláška“) zaradené medzi prioritné okresy.

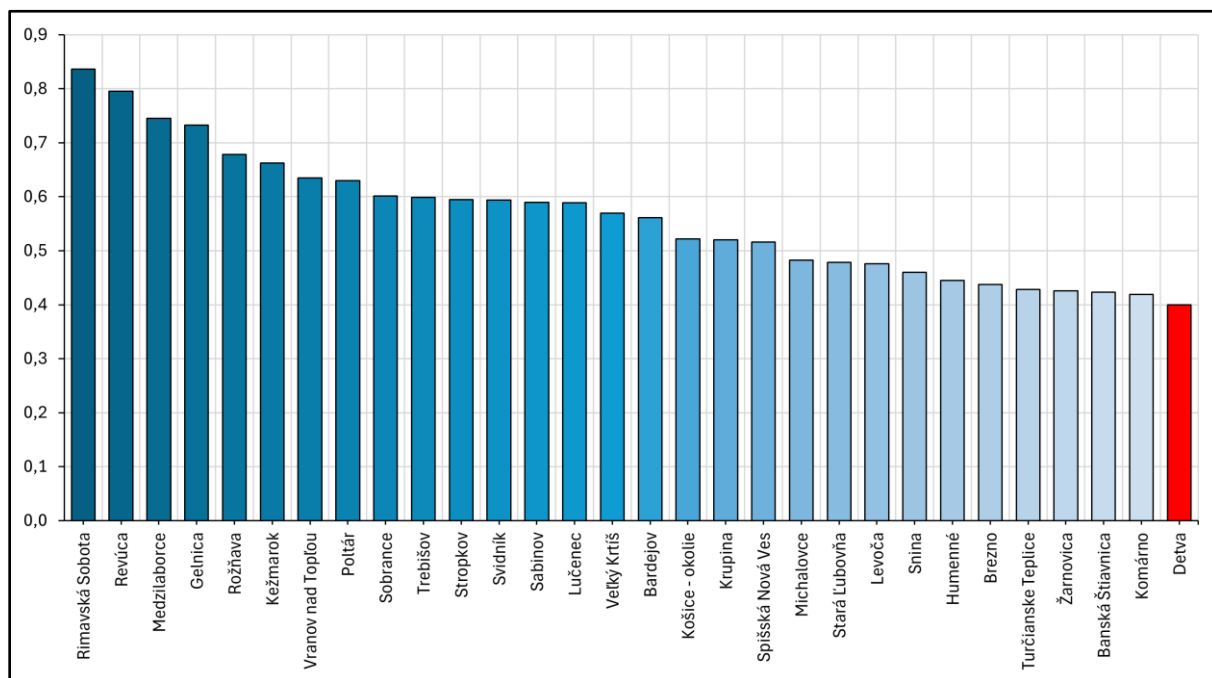
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Detva v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,39982**, čo ho zaraďuje medzi okresy s najlepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Detva nachádza na **30. mieste**, čo znázorňuje graf č. 1.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

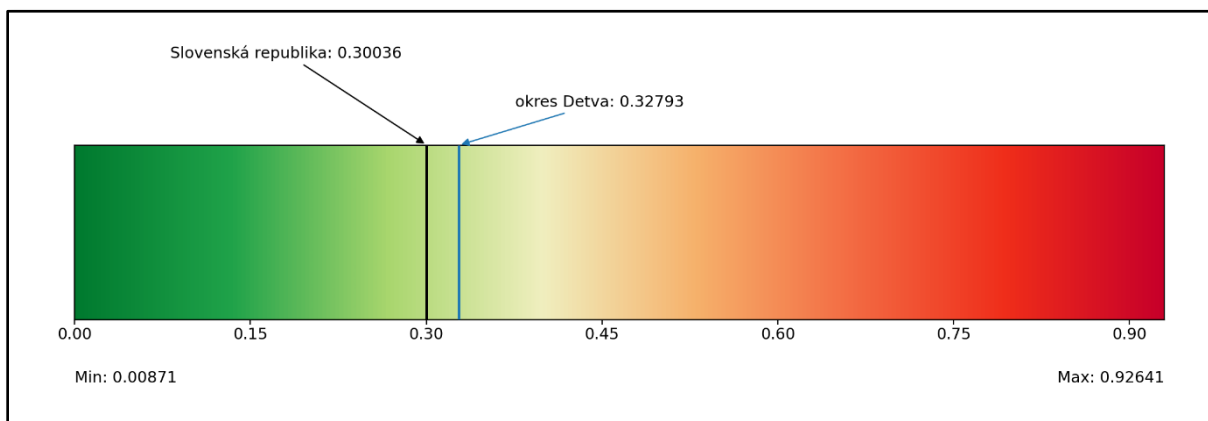
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Detva sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **36. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,32793**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Detva - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

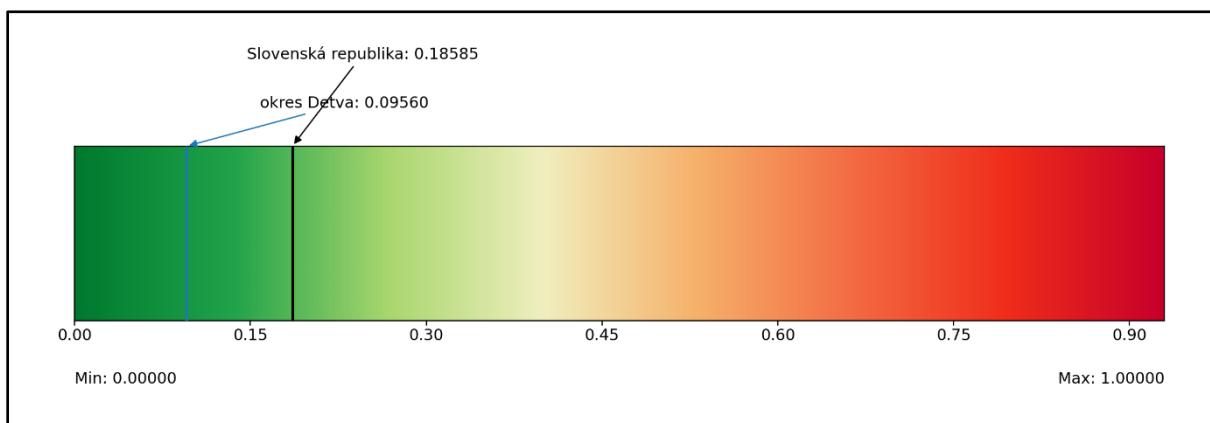
B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **39. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,09560**.

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

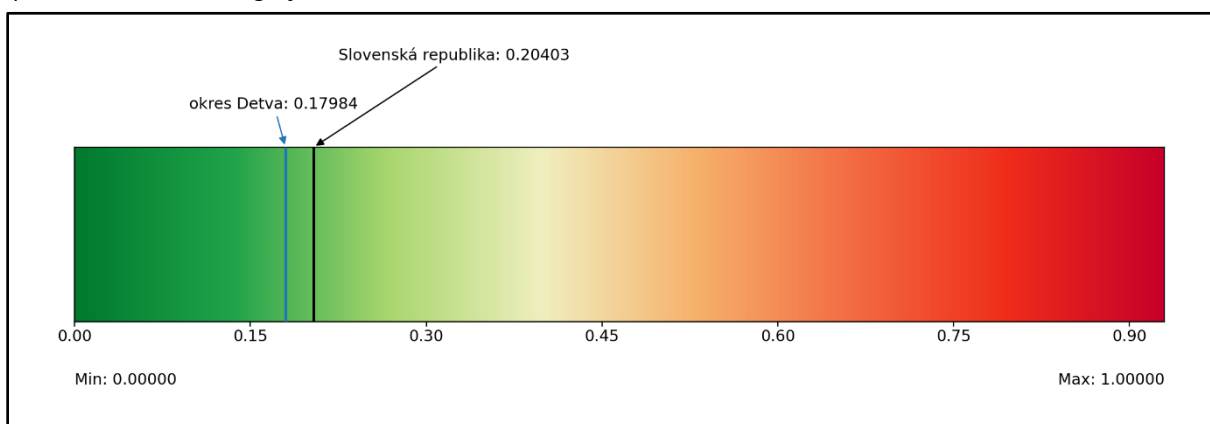

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **32. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,17984**.

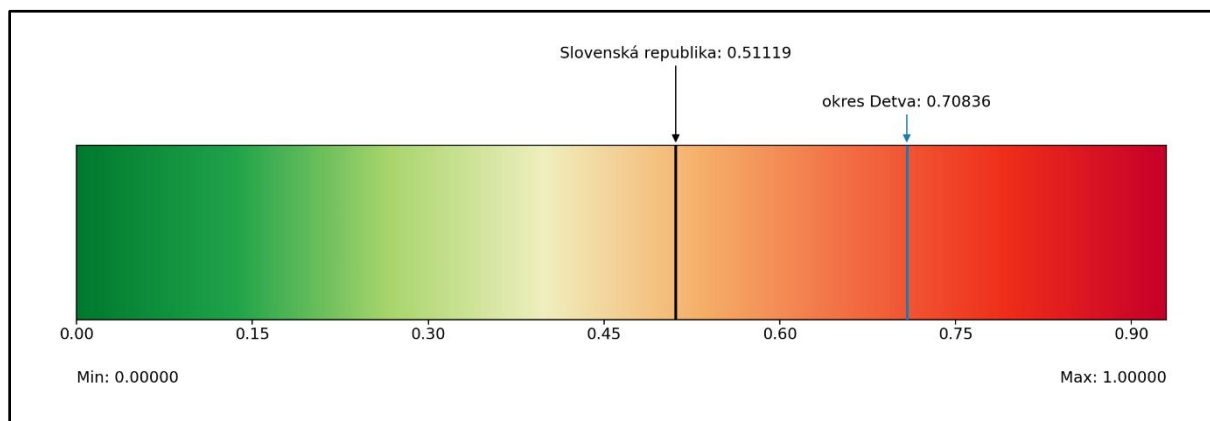
Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **45. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,70836**.

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomický vývoj okresu Detva je výsledkom dlhodobého pôsobenia historických, geografických a hospodárskych faktorov, ktoré formovali jeho ekonomickú štruktúru aj postavenie v rámci Banskobystrického kraja. Hospodársky profil územia bol tradične založený na priemyselnej výrobe, strojárstve, spracovaní dreva a poľnohospodárstve, pričom významnú úlohu zohrávala aj jeho poloha v rámci stredného Slovenska. Hospodárska transformácia, technologické zmeny a meniace sa požiadavky trhu práce však postupne ovplyvnili výkonnosť regiónu a jeho schopnosť reagovať na nové rozvojové impulzy. Napriek existencii stabilnej priemyselnej základne a viacerých významných zamestnávateľov zostáva využitie vnútorného rozvojového potenciálu okresu čiastočne limitované a regionálna ekonomika sa len postupne adaptuje na trendy založené na inováciách, digitalizácii a aktivitách s vyššou pridanou hodnotou.

Analýza sociálno-ekonomických ukazovateľov naznačuje, že okres Detva disponuje relatívne stabilným sociálnym a ekonomickým prostredím. Hoci sa okres nachádza v rámci regiónu, ktorý dlhodobo čelí viacerým rozvojovým výzvam, vybrané ukazovatele trhu práce a sociálnej situácie dosahujú priaznivé hodnoty a vytvárajú predpoklady pre ďalší rozvoj územia.

Pozitívne možno hodnotiť predovšetkým vývoj v oblasti zamestnanosti. **Miera evidovanej nezamestnanosti** sa dlhodobo pohybuje na úrovni priaznivejšej ako celoslovenský priemer, čo odráža relatívne dobrú absorpčnú schopnosť miestneho trhu práce a stabilné postavenie kľúčových zamestnávateľov v území. K priaznivej situácii prispieva najmä koncentrácia priemyselných podnikov a výrobných prevádzok, ktoré zabezpečujú významný objem pracovných príležitostí nielen pre obyvateľov okresu, ale aj širšieho regiónu Podpoľania.

Priaznivý vývoj možno sledovať aj v oblasti sociálnej situácie obyvateľstva. **Podiel osôb odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi** dosahuje hodnoty, ktoré poukazujú na relatívne dobrú sociálnu stabilitu územia a nižšiu mieru ekonomickej odkázanosti obyvateľov. Tento stav naznačuje, že významná časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva disponuje možnosťou pracovného uplatnenia a pravidelného príjmu, čo priaznivo ovplyvňuje kvalitu života, sociálnu súdržnosť aj ekonomickú aktivitu regiónu.

Napriek priaznivej situácii v oblasti zamestnanosti a sociálnej inklúzie zostáva výzvou ďalšie zvyšovanie ekonomickej výkonnosti okresu, najmä v oblasti tvorby pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a rastu príjmovej úrovne obyvateľstva. Hospodárska štruktúra okresu je naďalej vo významnej miere založená na tradičných výrobných odvetviach, ktoré síce zabezpečujú stabilitu zamestnanosti, avšak ich **mzdová úroveň** často nedosahuje úroveň ekonomicke vyspelejších regiónov Slovenska. To sa následne premieta do nižšej kúpyschopnosti domácností a obmedzenej schopnosti regiónu udržať vysokokvalifikovanú pracovnú silu. Z dlhodobého hľadiska bude preto dôležité nadviazať na existujúce pozitívne výsledky v oblasti zamestnanosti a sociálnej stability a súčasne podporovať diverzifikáciu hospodárstva, rozvoj inovačných aktivít a tvorbu kvalifikovaných pracovných miest. Práve kombinácia vysokej zamestnanosti, nízkej miery sociálnej odkázanosti a rastu príjmovej úrovne predstavuje kľúčový predpoklad pre ďalšie posilňovanie konkurencieschopnosti a atraktivity okresu Detva.

Napriek relatívne stabilnej zamestnanosti príjmová úroveň obyvateľov okresu nedosahuje úroveň ekonomicke výkonnejších regiónov Slovenska. **Nižšie mzdové ohodnotenie** v dominantných výrobných odvetviach, nižší podiel pracovných pozícií s vyššou pridanou hodnotou a obmedzené zastúpenie znalostne orientovaných profesií sa premietajú do nižšej kúpyschopnosti domácností a nižšej schopnosti regiónu udržať kvalifikovanú pracovnú silu. Tento faktor zároveň ovplyvňuje atraktivitu územia pre mladú generáciu a prispieva k odlivu obyvateľov za lepšími pracovnými a platovými podmienkami do väčších regionálnych centier.

Ekonomická základňa okresu je vo významnej miere koncentrovaná do priemyselnej výroby. Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov patria spoločnosti PPS Group, a.s. a jej dcérske spoločnosti, Slavia Production Systems, a.s., SCHÜRMANN Slovakia, s.r.o. ako aj ďalšie podniky pôsobiace v oblasti strojárstva, kovovýroby a priemyselnej produkcie. Tieto podniky predstavujú kľúčový zdroj pracovných príležitostí a významne sa podieľajú na ekonomickej stabilite územia. Súčasne však vytvárajú určitú mieru závislosti regionálnej ekonomiky od vývoja priemyselných odvetví a zahraničného dopytu.

Zraniteľnosť takejto hospodárskej štruktúry potvrdzuje aj nedávno oznámené rozhodnutie spoločnosti ZF Slovakia, a.s. – prevádzka Detva o postupnom ukončení výroby v závode v Detve, pričom úplné zatvorenie prevádzky je plánované v priebehu roku 2026. Tento krok môže mať priamy dopad na približne 250 pracovných miest a zároveň nepriamo ovplyvniť ďalších dodávateľov a subdodávateľov pôsobiacich v regióne. Spoločnosť ako dôvod uviedla dlhodobý pokles európskeho automobilového trhu, znižovanie výrobných objemov a stratu nákladovej konkurencieschopnosti závodu po ukončení činnosti významného lokálneho dodávateľa.

Uvedený vývoj poukazuje na riziká vyplývajúce z vysokej koncentrácie hospodárskych aktivít v priemyselných odvetviach, ktoré sú výrazne naviazané na automobilový sektor. Potenciálne spomalenie priemyselnej výroby, zmeny v dodávateľských reťazcoch, rastúca automatizácia výrobných procesov, transformácia automobilového priemyslu smerom k elektromobilite či rozhodnutia materských spoločností o relokácii výroby môžu mať v budúcnosti významný vplyv na zamestnanosť, príjmy obyvateľstva a celkovú hospodársku výkonnosť okresu.

Z dlhodobého hľadiska preto zostáva prioritou diverzifikácia miestnej ekonomiky, podpora malých a stredných podnikov, rozvoj služieb a vytváranie pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou, ktoré by znížovali závislosť regiónu od vývoja v obmedzenom počte priemyselných podnikov a posilňovali jeho ekonomickú odolnosť voči externým trhovým šokom.

Významnou výzvou zostáva aj rozvoj miestneho podnikateľského prostredia. Malé a stredné podniky čelia obmedzenému prístupu ku kapitálu, nižšej inovačnej kapacite, nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a slabšiemu prepojeniu na výskumno-vývojové, vzdelávacie a podporné inštitúcie. Dôsledkom je nižšia dynamika vzniku nových podnikateľských subjektov a obmedzená schopnosť ekonomiky diverzifikovať svoju odvetvovú štruktúru. Zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónu si preto vyžaduje nielen podporu vzniku nových ekonomických aktivít, ale aj systematickú podporu modernizácie existujúcich podnikov, zavádzania inovácií a efektívnejšie prepájanie vzdelávania s potrebami trhu práce.

Na druhej strane okres Detva disponuje významnými rozvojovými aktívami, ktoré môžu predstavovať dôležitý zdroj budúceho hospodárskeho rastu. Popri priemyselnej tradícii ide najmä o jedinečné prírodné prostredie Podpoľania, biosférickú rezerváciu Poľana, zachované kultúrne dedičstvo, folklórne tradície a remeselnú výrobu s vysokou mierou autenticity. Tieto hodnoty vytvárajú predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, lokálnych produktov, kreatívnej ekonomiky a služieb naviazaných na miestnu identitu. Ich potenciál však zatiaľ nie je dostatočne ekonomicky zhodnotený a len čiastočne sa premieta do tvorby pracovných miest, diverzifikácie príjmov obyvateľov a rozvoja miestneho podnikania.

Kľúčovou rozvojovou výzvou okresu preto nie je nedostatok rozvojových zdrojov, ale potreba ich efektívnejšieho využívania a vzájomného prepájania. Z hľadiska dlhodobej odolnosti regiónu bude nevyhnutné podporovať diverzifikáciu ekonomických aktivít, vytvárať nové zdroje príjmov, rozvíjať podnikateľské prostredie a posilňovať sektory s vyššou pridanou hodnotou. Súčasne bude potrebné venovať zvýšenú pozornosť opatreniam zameraným na znižovanie nezamestnanosti, zmierňovanie sociálneho vylúčenia a znižovanie počtu obyvateľov odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi.

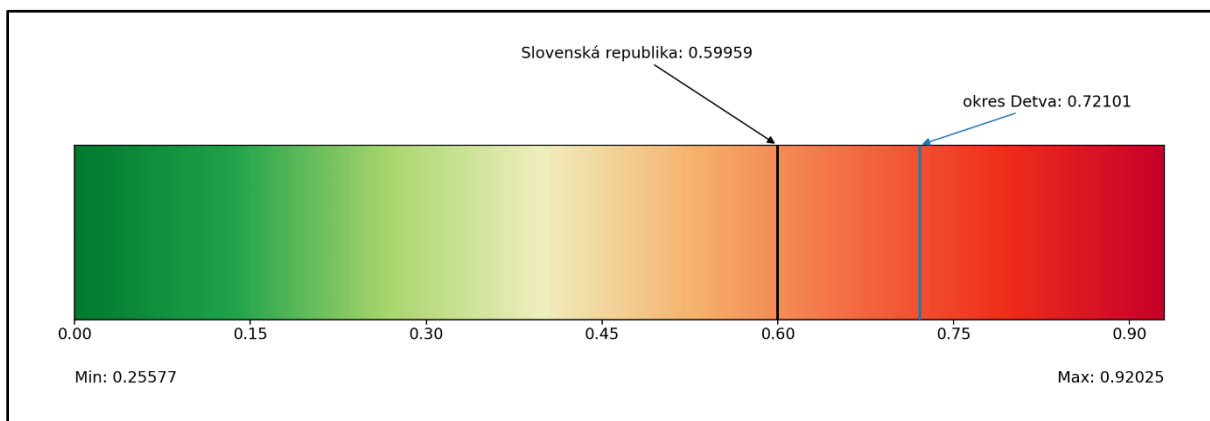
Na základe identifikovaných potrieb možno konštatovať, že ďalší rozvoj okresu si vyžaduje integrovaný prístup prepájajúci hospodárske, sociálne a územné aspekty rozvoja. Podpora ekonomických aktivít musí byť realizovaná v súvislosti s rozvojom ľudského kapitálu, zvyšovaním kvalifikácie pracovnej sily, rozvojom infraštruktúry, zlepšovaním dostupnosti služieb a efektívnym využívaním prírodných a kultúrnych hodnôt územia. Práve tieto faktory budú rozhodujúce pre posilnenie konkurencieschopnosti okresu Detva, zvýšenie jeho ekonomickej odolnosti a dlhodobé zvyšovanie životnej úrovne jeho obyvateľov.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Detva sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **15. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,72101**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Detva - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

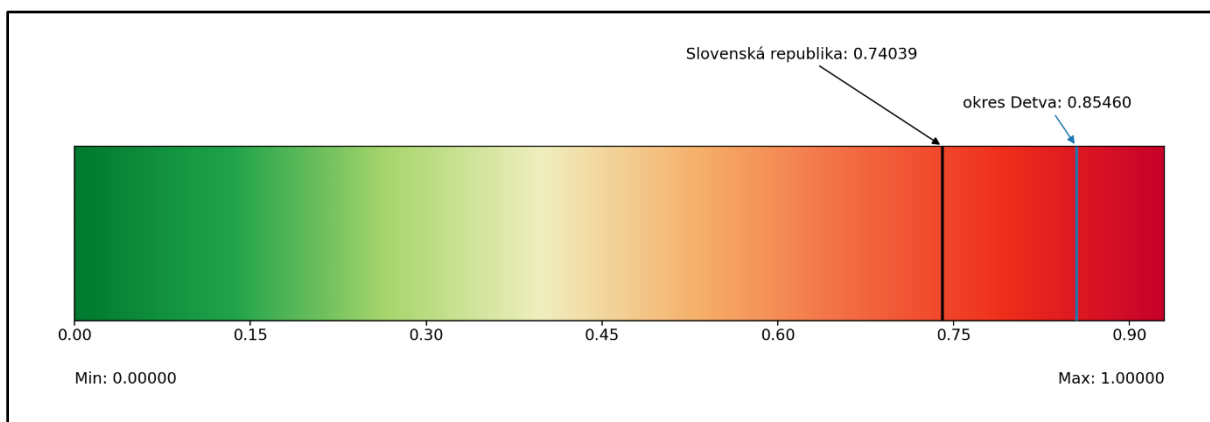
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **24. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,85460**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

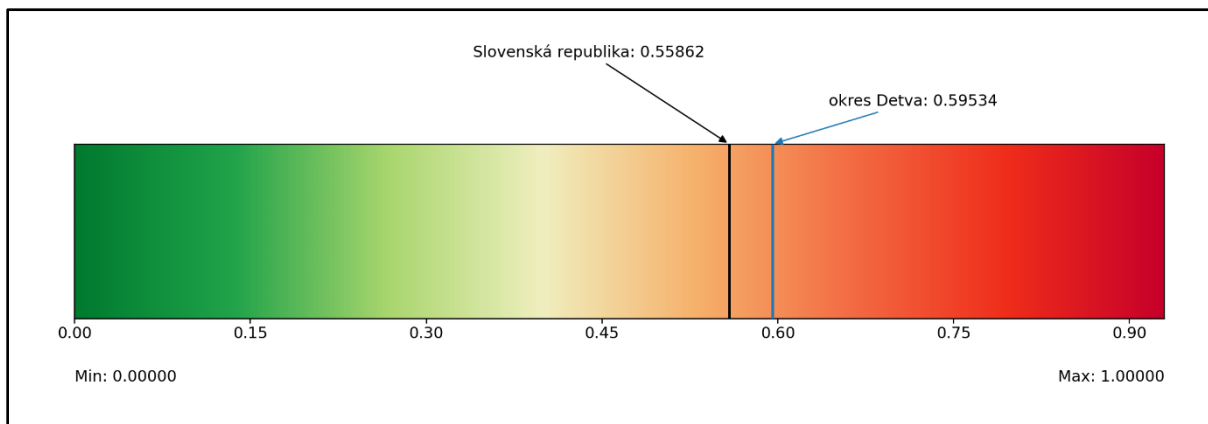

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ sa prioritný okres nachádza na **24. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,59534**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

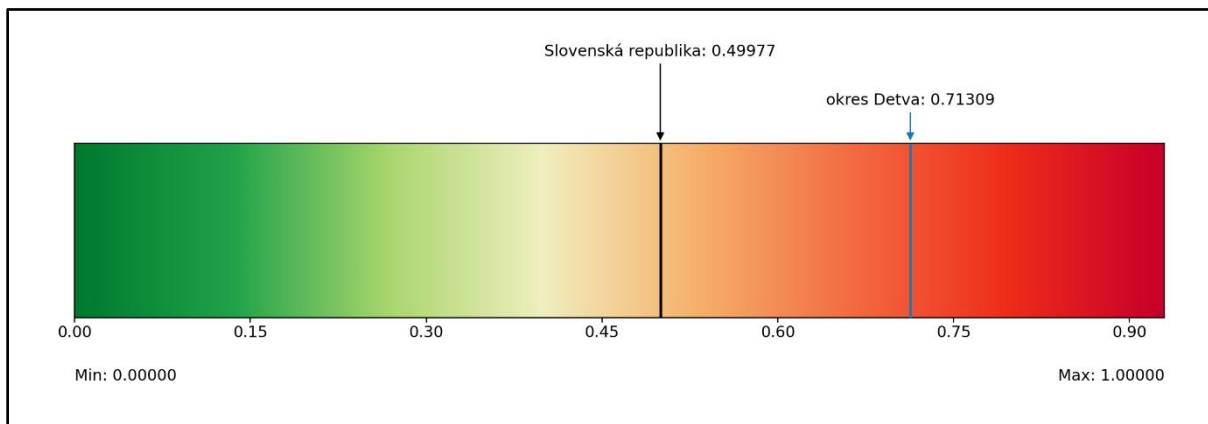

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **18. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,71309**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický vývoj predstavuje jeden z rozhodujúcich faktorov dlhodobej konkurencieschopnosti okresu Detva, keďže priamo ovplyvňuje disponibilitu pracovnej sily, rozvoj ľudského kapitálu, dopyt po verejných službách aj ekonomickú výkonnosť územia. Na rozdiel od krátkodobých ekonomických výkyvov majú demografické procesy dlhodobý charakter a ich dôsledky sa prejavujú postupne vo všetkých oblastiach regionálneho rozvoja. Analýza demografických ukazovateľov preto neposkytuje iba obraz o populačnom vývoji

okresu, ale predovšetkým identifikuje faktory, ktoré budú determinovať jeho budúcu schopnosť udržať hospodársky rast a zabezpečiť kvalitné životné podmienky pre obyvateľov.

Výsledky analýzy poukazujú na pokračujúci **pokles počtu obyvateľov** spôsobený kombináciou nepriaznivého prirodzeného prírastku a migračného salda. Samotný úbytok populácie však nepredstavuje najzásadnejší rozvojový problém. Z pohľadu regionálneho rozvoja je významnejšia zmena vekovej a kvalifikačnej štruktúry obyvateľstva. Okres dlhodobo stráca časť ekonomicky aktívnych a vzdelaných obyvateľov, ktorí odchádzajú za štúdiom alebo pracovnými príležitosťami do väčších urbanizačných centier. Tento selektívny migračný proces vedie k oslabovaniu ľudského kapitálu, ktorý predstavuje základný predpoklad inovačného potenciálu regiónu a jeho schopnosti reagovať na meniace sa požiadavky trhu práce.

Demografický vývoj zároveň významne ovplyvňuje hospodársku výkonnosť okresu. Pokles **počtu obyvateľov v produktívnom veku** znižuje disponibilnú pracovnú silu a postupne obmedzuje možnosti ďalšieho rozvoja podnikov pôsobiach v priemysle, službách aj cestovnom ruchu. Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov predstavuje rastúcu bariéru pre technologickú modernizáciu výroby, rozvoj inovačných aktivít a prilákanie nových investícií. Súčasne sa znižuje lokálny spotrebiteľský dopyt, čo negatívne ovplyvňuje rozvoj malého a stredného podnikania orientovaného na miestny trh. Demografické zmeny sa tak stávajú nielen dôsledkom ekonomického vývoja, ale zároveň jedným z faktorov, ktoré limitujú jeho ďalší rast.

Významným trendom je pokračujúce **starnutie populácie**. Rast podielu obyvateľov v poproduktívnom veku zvyšuje nároky na zdravotnú starostlivosť, sociálne služby a komunitnú infraštruktúru, pričom súčasne klesá podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov podieľajúcich sa na tvorbe ekonomických hodnôt. Tento proces vytvára rastúci tlak na rozpočty samospráv a verejné financie, keďže zvyšuje potrebu zabezpečovania služieb pri súčasnom poklese daňovej základne. Bez vhodne nastavených rozvojových intervencií možno očakávať ďalšie prehlbovanie disproporcií medzi rastúcimi potrebami obyvateľstva a finančnými možnosťami územnej samosprávy. Špecifikom okresu Detva je kombinácia mestského centra a menších vidieckych obcí, v ktorých sa demografické procesy prejavujú rozdielnou intenzitou. Menšie obce čelia rýchlejšiemu úbytku mladých obyvateľov, čo postupne znižuje ich ekonomickú vitalitu a komplikuje zabezpečenie základných verejných služieb. Pokles počtu detí ovplyvňuje využitie kapacít školských zariadení, zatiaľ čo rastúci podiel seniorov zvyšuje požiadavky na komunitné a sociálne služby. Demografický vývoj preto významne ovplyvňuje aj priestorovú organizáciu verejnej infraštruktúry a vytvára potrebu efektívnejšie koordinovať rozvoj jednotlivých sídiel v rámci okresu.

Napriek nepriaznivým trendom disponuje okres viacerými predpokladmi na stabilizáciu demografického vývoja. Kvalitné životné prostredie, priaznivé podmienky pre bývanie, silná regionálna identita Podpoľania, rozvinuté kultúrne tradície a dostupnosť prírodného prostredia vytvárajú atraktívne podmienky pre život. Samotné tieto faktory však nedokážu zvrátiť demografický vývoj bez súčasného vytvárania kvalitných pracovných príležitostí, rozvoja dostupného bývania, moderných verejných služieb a podpory podnikateľského prostredia. Stabilizácia obyvateľstva preto nie je samostatnou demografickou úlohou, ale výsledkom koordinovaného pôsobenia hospodárskej, sociálnej, vzdelávacej a regionálnej politiky.

Analýza potvrdzuje, že rozhodujúcou rozvojovou výzvou okresu nie je samotný pokles počtu obyvateľov, ale postupné oslabovanie ľudského kapitálu a jeho dôsledky pre hospodársky a sociálny rozvoj územia. Dlhodobá stabilizácia regiónu bude závisieť od schopnosti vytvárať podmienky, ktoré umožnia mladým ľuďom spájať svoju budúcnosť s okresom Detva, podporia návrat kvalifikovaných pracovníkov a zabezpečia kvalitné podmienky pre život všetkých vekových skupín. Posilnenie ľudského kapitálu tak predstavuje jednu z rozhodujúcich podmienok zvyšovania konkurencieschopnosti okresu a zlepšovania ukazovateľa regionálneho rozvoja.

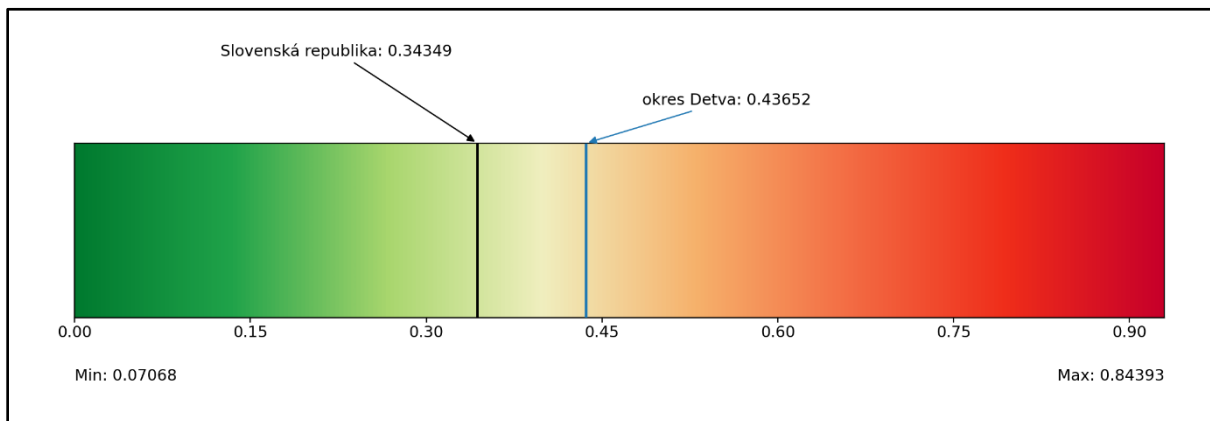
Výsledky demografickej analýzy potvrdzujú potrebu orientovať rozvojové intervencie na stabilizáciu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, zvyšovanie atraktivity okresu pre mladé rodiny a podporu návratu kvalifikovaných pracovníkov. Súčasne je nevyhnutné rozvíjať dostupné bývanie, kvalitné vzdelávanie, zdravotné a sociálne služby, komunitnú infraštruktúru a opatrenia podporujúce zosúladenie pracovného a rodinného života. Rozvojové opatrenia musia zároveň reagovať na proces starnutia populácie a vytvárať podmienky na aktívne a dôstojné starnutie pri zachovaní sociálnej súdržnosti územia

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Detva sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **26. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,43652**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Detva - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;

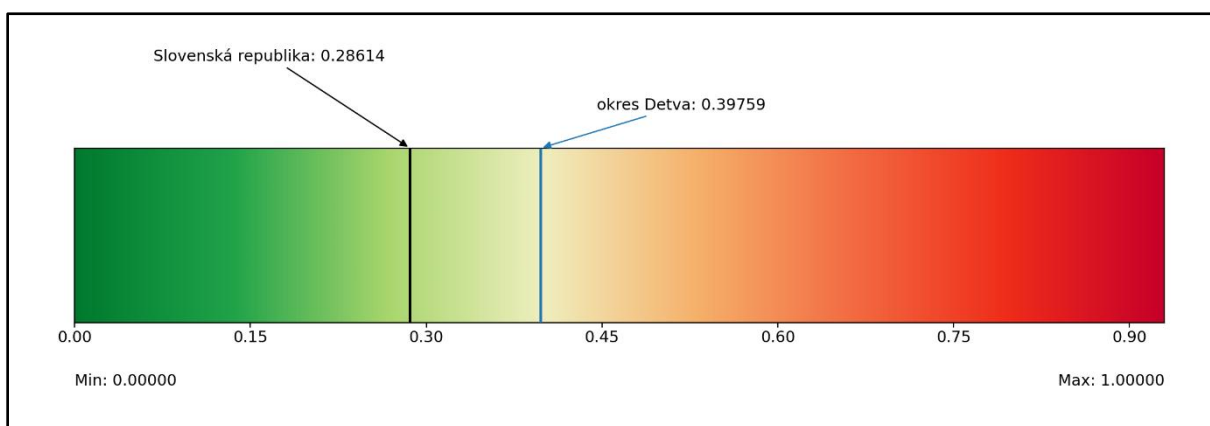
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **26. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,39759**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

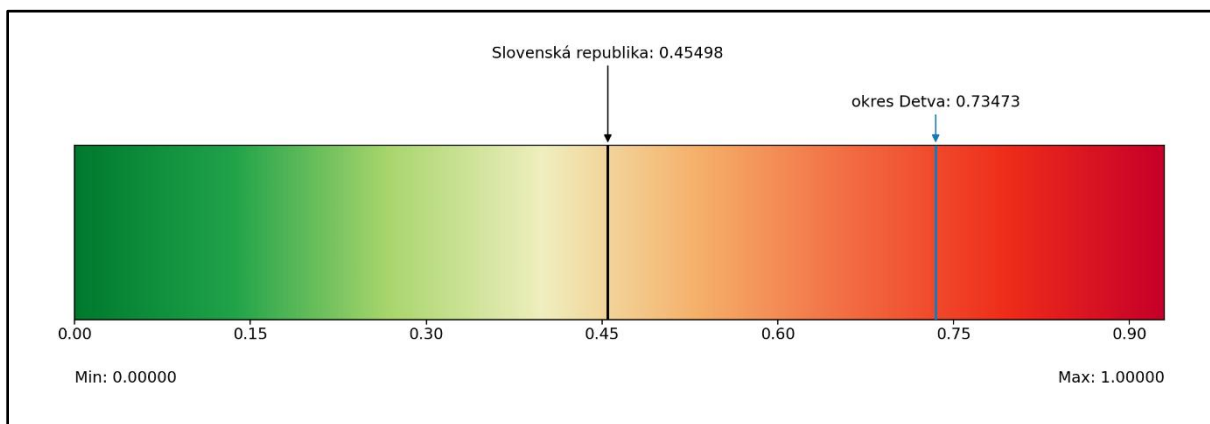

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **19. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,73473**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

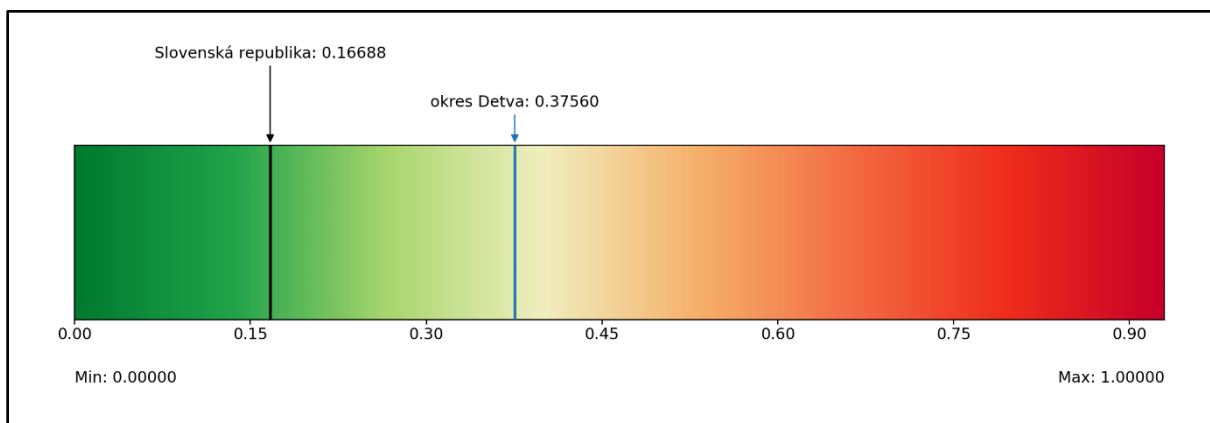

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **11. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,37560**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

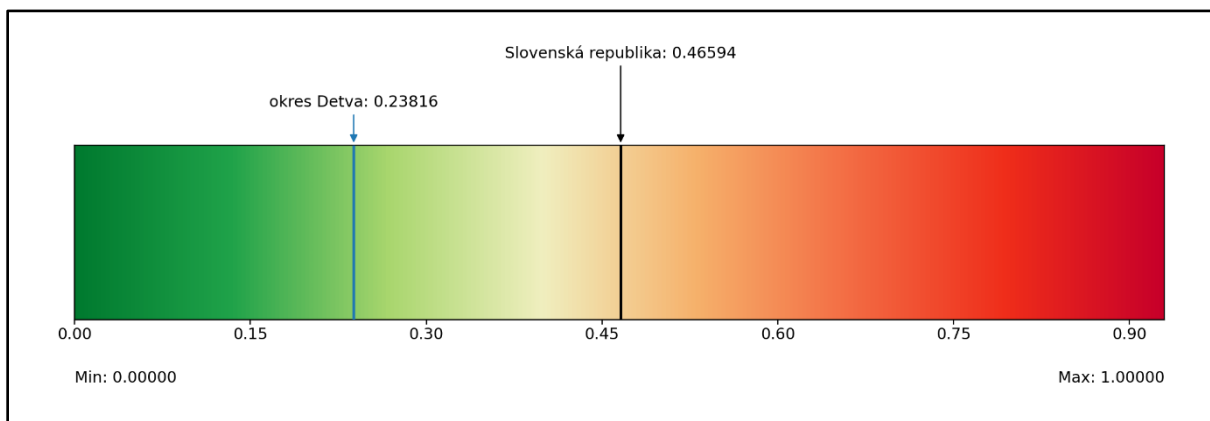

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **64. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,23816**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k technickej a občianskej infraštruktúre predstavuje jeden z kľúčových faktorov ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľov, investičnú atraktivitu územia a dlhodobú konkurencieschopnosť regiónu. V prípade okresu Detva analýza vybraných ukazovateľov poukazuje na pretrvávajúce zaostávanie za celoslovenským priemerom, a to najmä v oblasti technickej vybavenosti územia a dostupnosti vybraných verejných služieb. Hoci jednotlivé obce vykazujú rozdielnú úroveň rozvoja infraštruktúry, spoločným znakom zostáva potreba ďalšieho dobudovania základných sietí a služieb, ktoré vytvárajú predpoklady pre hospodársky rozvoj, rozvoj bývania a stabilizáciu obyvateľstva.

Najvýraznejšie rozvojové deficity v rámci technickej infraštruktúry sa prejavujú v oblasti **verejnej kanalizácie**. Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje výrazne nižšie hodnoty ako celoslovenský priemer a predstavuje jeden z najproblematickejších ukazovateľov infraštruktúrnej vybavenosti okresu. Nedostatočné pokrytie kanalizáciou sa týka najmä menších vidieckych obcí, ako sú napríklad Dúbravy, Látky, Hriňová (v jej odľahlejších častiach) či ďalšie sídla s rozptýlenou zástavbou typickou pre región Podpoľania. Práve rozsiahlosť katastrálnych území, kopaničiarsky charakter osídlenia a členitý reliéf významne zvyšujú technickú aj finančnú náročnosť budovania kanalizačných sietí a napájania domácností na verejnú infraštruktúru. Nízka úroveň odkanalizovania predstavuje nielen environmentálnu záťaž spojenú s individuálnym nakladaním s odpadovými vodami, ale zároveň vytvára bariéru pre ďalší rozvoj územia. V obciach s nedostatočne vybudovanou kanalizačnou infraštruktúrou sa znižuje atraktivita pre výstavbu nových rodinných domov, rozvoj podnikateľských aktivít či realizáciu investičných zámerov v oblasti cestovného ruchu a služieb. Tento problém sa prejavuje napríklad pri rozvoji ubytovacích zariadení, agroturistických prevádzok alebo nových obytných lokalít, ktorých realizácia je často podmienená existenciou základnej technickej infraštruktúry. Nedostatočné odkanalizovanie územia zároveň obmedzuje možnosti efektívneho využitia prírodného a rekreačného potenciálu Podpoľania. Vzhľadom na blízkosť Chránenej krajinej oblasti Poľana a Biosférickej rezervácie UNESCO nadobúda problematika nakladania s odpadovými vodami osobitný význam z hľadiska ochrany vodných zdrojov, kvality životného prostredia a udržateľného rozvoja cestovného ruchu. Dobudovanie kanalizačnej infraštruktúry preto predstavuje nielen technickú investíciu, ale aj významný predpoklad zvyšovania environmentálnej kvality územia, rastu investičnej atraktivity obcí a vytvárania podmienok pre ich ďalší hospodársky rozvoj.

Menej priaznivá situácia je identifikovaná aj v oblasti zásobovania obyvateľstva **verejným vodovodom**. Napriek postupnému rozširovaniu vodovodnej infraštruktúry dosahuje podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod hodnoty nižšie ako priemer Slovenskej republiky. Nedostatočná dostupnosť verejných vodovodov v niektorých lokalitách predstavuje limitujúci faktor pre ďalší rozvoj sídiel, znižuje komfort bývania a súčasne vytvára tlak na individuálne formy zabezpečenia pitnej vody. Z hľadiska dlhodobého rozvoja územia preto zostáva dobudovanie vodárenskej infraštruktúry jednou z významných priorít.

Významným faktorom regionálnej konkurencieschopnosti sa stáva aj úroveň digitálnej konektivity. Analýza **pokrytia vysokorýchlostným internetom** naznačuje, že okres Detva síce

postupne znižuje digitálny deficit, avšak dostupnosť kvalitného internetového pripojenia naďalej zaostáva za celoslovenským priemerom. Rozdiely sú pritom výraznejšie najmä vo vidieckych a periférnych častiach okresu. Nedostatočné pokrytie modernou digitálnou infraštruktúrou môže predstavovať bariéru pre rozvoj podnikania, inovatívnych ekonomických aktivít, práce na diaľku aj elektronických verejných služieb. V podmienkach rastúcej digitalizácie hospodárstva sa zvyšovanie dostupnosti vysokorýchlostného internetu stáva dôležitým predpokladom na znižovanie regionálnych rozdielov a posilňovanie ekonomickej odolnosti územia.

Zaostávanie za celoslovenským priemerom možno identifikovať aj v oblasti predprimárneho vzdelávania. Počet **detí umiestnených v materských školách** a celková kapacita predškolských zariadení poukazujú na potrebu ďalšieho rozvoja tejto časti občianskej vybavenosti. Dostupnosť materských škôl predstavuje významný faktor ovplyvňujúci kvalitu života mladých rodín, zosúladenie pracovného a rodinného života a celkovú atraktivitu územia pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo. Nedostatočné kapacity alebo horšia dostupnosť predprimárneho vzdelávania môžu negatívne vplývať na rozhodovanie mladých rodín o zotrvaní v regióne a z dlhodobého hľadiska ovplyvňovať aj demografický vývoj územia.

Z pohľadu regionálneho rozvoja je potrebné vnímať uvedené infraštruktúrne nedostatky vo vzájomných súvislostiach. Obmedzená dostupnosť kanalizácie, nižšie pokrytie verejným vodovodom, pretrvávajúce rezervy v digitálnej infraštruktúre a nedostatočne rozvinutá občianska vybavenosť v oblasti predprimárneho vzdelávania predstavujú faktory, ktoré znižujú atraktivitu územia pre obyvateľov aj investorov. Súčasne zvyšujú rozdiely medzi mestom Detva a menšími vidieckymi obcami okresu a obmedzujú možnosti vyváženého územného rozvoja.

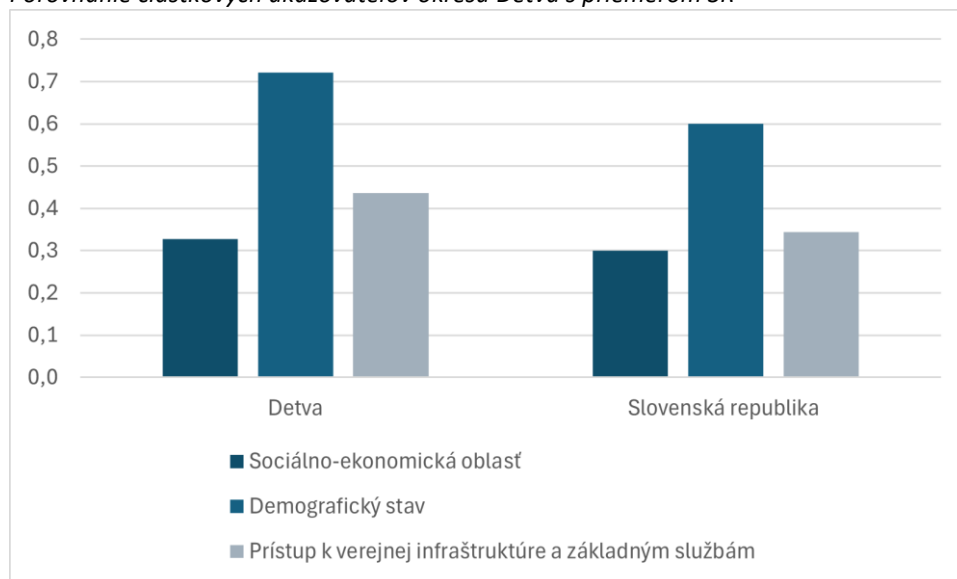
Výsledky analýzy preto potvrdzujú potrebu sústrediť rozvojové intervencie predovšetkým na systematické dobudovanie kanalizačnej infraštruktúry, rozširovanie verejných vodovodov, zvyšovanie dostupnosti vysokorýchlostného internetu a posilňovanie kapacít materských škôl. Práve tieto oblasti predstavujú základné predpoklady pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, podporu rozvoja bývania, rast investičnej atraktivity územia a vytváranie podmienok pre dlhodobý udržateľný rozvoj okresu Detva.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám a v demografickej oblasti nachádzajú pod priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Detva s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti je najkritickejšia z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnota:
 - v indexu starnutia.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti je najkritickejšia z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnota:
 - v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
 - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd.

Priemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov indexu starnutia a
 - v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám:

- v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Analýza sociálno-ekonomickej oblasti, demografického vývoja a prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám potvrdzuje, že rozvoj okresu Detva nie je limitovaný absenciou rozvojového potenciálu, ale existenciou viacerých vzájomne prepojených štrukturálnych bariér, ktoré znižujú schopnosť územia efektívne využívať jeho hospodárske, prírodné a ľudské zdroje. Výsledky analýzy zároveň poukazujú na skutočnosť, že identifikované problémy nemožno posudzovať izolovane. Ich príčiny a dôsledky sa navzájom ovplyvňujú a vytvárajú systém negatívnych spätných väzieb, ktoré dlhodobo determinujú úroveň regionálneho rozvoja okresu.

Sociálno-ekonomická analýza potvrdila, že hospodárstvo okresu je postavené na stabilnej priemyselnej základni, ktorá zabezpečuje významnú časť zamestnanosti a ekonomickej výkonnosti regiónu. Súčasne však pretrváva nižšia diverzifikácia hospodárstva, obmedzené zastúpenie odvetví s vyššou pridanou hodnotou a nižšia intenzita inovačných aktivít. Tieto faktory znižujú adaptačnú schopnosť regionálnej ekonomiky na technologické, ekonomické a spoločenské zmeny a obmedzujú vznik nových pracovných príležitostí pre kvalifikovanú pracovnú silu. Rozvojová potreba preto nespočíva v nahradení existujúcej hospodárskej základne, ale v jej modernizácii, vyššej diverzifikácii a vytváraní silnejších väzieb medzi priemyslom, službami, vzdelávaním a inováciami.

Demografická analýza poukázala na pokračujúci proces starnutia populácie, pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku a odchod časti mladých a kvalifikovaných obyvateľov mimo regiónu. Tieto trendy postupne oslabujú ľudský kapitál okresu, znižujú disponibilitu pracovnej sily a zároveň zvyšujú nároky na zabezpečenie zdravotných, sociálnych a komunitných služieb. Demografický vývoj tak nepredstavuje iba samostatný populačný problém, ale významne ovplyvňuje hospodársku výkonnosť regiónu, atraktivitu územia pre investorov aj finančnú udržateľnosť verejných služieb. Stabilizácia obyvateľstva preto vyžaduje koordinovaný prístup prepájajúci hospodársku politiku, bytový rozvoj, vzdelávanie, dostupnosť služieb a kvalitu života.

Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám zároveň potvrdila, že kvalita dopravnej, technickej a občianskej infraštruktúry predstavuje jeden z rozhodujúcich predpokladov ďalšieho rozvoja okresu. Rozdielna dostupnosť služieb medzi jednotlivými časťami územia, investičná náročnosť rozvoja menších obcí a potreba modernizácie verejnej infraštruktúry ovplyvňujú nielen kvalitu života obyvateľov, ale aj možnosti hospodárskeho rozvoja, podnikania a efektívneho využívania prírodného a kultúrneho potenciálu Podpoľania. Rozvoj infraštruktúry preto nemožno chápať ako izolovanú investičnú činnosť, ale ako predpoklad zvyšovania konkurencieschopnosti celého územia.

Rozhodujúcim zistením analytickej časti je existencia vzájomne podmienených rozvojových bariér. Obmedzená diverzifikácia hospodárstva znižuje ponuku pracovných príležitostí pre mladých a kvalifikovaných obyvateľov, čo podporuje ich migráciu mimo regiónu. Oslabovanie

ľudského kapitálu následne znižuje inovačný potenciál podnikov, komplikuje ich ďalší rozvoj a obmedzuje schopnosť regiónu prilákať nové investície. Demografické zmeny zároveň zvyšujú náklady na zabezpečenie verejných služieb a znižujú efektívnosť využívania existujúcej infraštruktúry. Výsledkom je negatívna spätná väzba, v ktorej sa ekonomické, demografické a infraštruktúrne faktory navzájom posilňujú a spomaľujú celkový rozvoj okresu.

Súčasne však analýza potvrdzuje, že okres Detva disponuje významnými rozvojovými aktivitami, ktoré vytvárajú predpoklady na zmenu doterajšieho vývojového trendu. Priemyselná tradícia regiónu, strategická poloha v rámci stredného Slovenska, prírodné hodnoty biosférickej rezervácie Poľana, kultúrne dedičstvo Podpoľania, rozvinuté remeselné tradície a potenciál cestovného ruchu predstavujú komparatívne výhody, ktoré môžu pri vhodnom prepojení s rozvojom podnikateľského prostredia, ľudského kapitálu a verejnej infraštruktúry významne prispieť k zvýšeniu konkurencieschopnosti okresu.

Na základe vykonanej analýzy možno konštatovať, že rozvojové potreby okresu spočívajú predovšetkým v podpore hospodárskej diverzifikácie, rozvoji inovačného prostredia, stabilizácii ľudského kapitálu, zvyšovaní dostupnosti kvalitných verejných služieb a modernizácii verejnej infraštruktúry. Zároveň je potrebné vytvárať podmienky na efektívnejšie využívanie prírodného, kultúrneho a podnikateľského potenciálu územia prostredníctvom koordinovaných rozvojových intervencií prepájajúcich hospodársku, sociálnu a územnú dimenziu regionálneho rozvoja.

Výsledky analytickej časti potvrdzujú, že identifikované rozvojové bariéry nie je možné odstrániť izolovanými opatreniami zameranými na jednotlivé sektory. Návrhová časť plánu rozvoja preto vychádza z princípu integrovaného územného rozvoja a sústreďuje sa na intervencie, ktoré budú súčasne podporovať modernizáciu hospodárstva, rozvoj ľudského kapitálu, zvyšovanie dostupnosti verejných služieb a efektívnejšie využívanie prírodného a kultúrneho potenciálu okresu. Cieľom navrhovaných opatrení je prerušiť identifikované negatívne spätné väzby, posilniť vnútornú odolnosť regiónu a vytvoriť podmienky pre dlhodobo udržateľný a konkurencieschopný rozvoj okresu Detva.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Plán rozvoja prioritného okresu Detva reaguje na identifikované potreby územia, ktoré sa prejavujú v oblasti hospodárskeho rozvoja, demografického vývoja, kvality verejnej infraštruktúry a dostupnosti služieb pre obyvateľov. Okres disponuje významným prírodným, kultúrnym a spoločenským potenciálom, ktorý však nie je v súčasnosti dostatočne prepojený s miestnou ekonomikou a rozvojom územia. Hoci viaceré sociálne ukazovatele, najmä miera evidovanej nezamestnanosti a úroveň odkázanosti na pomoc v hmotnej núdzi, dosahujú priaznivé hodnoty a vytvárajú predpoklady pre sociálnu stabilitu územia, okres naďalej čelí výzvam súvisiacim s nižšou príjmovou úrovňou obyvateľstva, obmedzenou diverzifikáciou hospodárstva a nižším zastúpením pracovných pozícií s vyššou pridanou hodnotou. Plán rozvoja preto vytvára rámec pre koordinované opatrenia, ktoré prispejú k lepšiemu využitiu existujúcich aktív regiónu, zvýšeniu kvality života obyvateľov a posilneniu celkovej atraktivity okresu.

Jedným z hlavných impulzov na vypracovanie plánu je potreba efektívnejšieho využitia potenciálu cestovného ruchu. Okres Detva disponuje jedinečnými hodnotami reprezentovanými prírodným prostredím Poľany, Biosférickou rezerváciou UNESCO Poľana, folklórnymi tradíciami, remeselným dedičstvom a regionálnou identitou Podpoľania. Napriek tomu zostáva ich hospodársky prínos nižší, ako by mohol byť, a ich potenciál sa len čiastočne premietá do tvorby pracovných miest a príjmov miestnych obyvateľov. Rozvoj tematických produktov cestovného ruchu, regionálnych produktov, kreatívnej ekonomiky a podpora aktívneho rekreačného športu predstavujú príležitosť na vytváranie nových ekonomických aktivít, podporu miestnych podnikateľov a zvýšenie návštevnosti regiónu počas celého roka. Súčasne vytvárajú priestor na diverzifikáciu hospodárskej základne okresu, ktorá je v súčasnosti vo významnej miere závislá od priemyselnej výroby.

Osobitnou výzvou zostáva posilnenie ekonomickej odolnosti regiónu. Hospodárska základňa okresu je dlhodobo koncentrovaná najmä v oblasti strojárstva, kovovýroby a automobilového priemyslu. Medzi kľúčových zamestnávateľov patria spoločnosti PPS Group, a.s., vrátane spoločností skupiny PPS, Slavia Production Systems, a.s., SCHÜRMANN Slovakia, s.r.o. a ďalšie výrobné podniky pôsobiace v regióne. Tieto spoločnosti predstavujú významný zdroj pracovných príležitostí a zohrávajú dôležitú úlohu pri udržiavaní zamestnanosti. Aktuálny vývoj však zároveň poukazuje na zraniteľnosť ekonomiky založenej na úzkom spektre priemyselných odvetví. Príkladom je ohlásené ukončenie výroby spoločnosti ZF Slovakia v Detve, ktoré môže mať negatívny dopad na miestny trh práce a zároveň nepriamo ovplyvniť ďalšie subdodávateľské väzby v regióne. Táto situácia potvrdzuje potrebu podpory nových podnikateľských aktivít, rozvoja malých a stredných podnikov, inovatívnych foriem podnikania a vytvárania pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou.

Zásadnou potrebou okresu je neustále systematicky zlepšovať kvalitu verejnej infraštruktúry a základných služieb. Analýza poukázala na rozdiely medzi jednotlivými časťami okresu, pričom najmä menšie obce často zápasia s obmedzenými možnosťami realizovať potrebné investície. Významné rezervy pretrvávajú predovšetkým v oblasti technickej infraštruktúry. Najproblematickejším ukazovateľom je dostupnosť verejnej kanalizácie, ktorej úroveň výrazne zaostáva za celoslovenským priemerom. Tento deficit sa prejavuje najmä v menších obciach s rozptýlenou zástavbou a negatívne vplýva na kvalitu životného prostredia, rozvoj bývania, investičnú pripravenosť územia aj možnosti rozvoja podnikateľských aktivít. Rezervy pretrvávajú aj v oblasti zásobovania obyvateľov verejným vodovodom a v pokrytí vysokorýchlostným internetom, ktoré síce dosahujú prijateľnú úroveň, avšak stále zaostávajú za celoslovenským priemerom. V podmienkach rastúcej digitalizácie spoločnosti sa kvalitná digitálna infraštruktúra stáva jedným z rozhodujúcich faktorov rozvoja podnikania, verejných služieb aj práce na diaľku.

Z tohto dôvodu je súčasťou plánu podpora projektovej prípravy, realizácie infraštruktúrnych projektov, spolufinancovania investícií a osobitnej podpory malých projektov v obciach do 500 obyvateľov. Prioritnou oblasťou bude najmä rozširovanie kanalizačných systémov, budovanie a modernizácia vodárenskej infraštruktúry, zvyšovanie dostupnosti vysokorýchlostného internetového pripojenia a odstraňovanie infraštruktúrnych bariér, ktoré znižujú konkurencieschopnosť územia. Tieto opatrenia majú prispieť k zlepšeniu podmienok pre život obyvateľov, vyššej kvalite verejných priestorov a k vyrovnávaniu rozdielov medzi jednotlivými sídlami okresu.

Významným impulzom je aj demografický vývoj okresu. Starnutie obyvateľstva a rastúci dopyt po sociálnych a komunitných službách vytvárajú potrebu rozširovania dostupných foriem pomoci a podpory pre rôzne skupiny obyvateľov. Súčasne analýza poukazuje na potrebu posilňovania podmienok pre zotrvanie mladých rodín v regióne. Jedným z faktorov ovplyvňujúcich atraktivitu územia je dostupnosť predprimárneho vzdelávania. Kapacity a počet detí umiestnených v materských školách nedosahujú úroveň celoslovenského priemeru, čo vytvára potrebu ďalšieho rozvoja tejto časti občianskej vybavenosti. Rozvoj sociálnych služieb, komunitných aktivít, predškolskej infraštruktúry a rodinnej politiky preto patrí medzi kľúčové predpoklady zachovania sociálnej súdržnosti a vytvárania podmienok pre kvalitný život obyvateľov vo všetkých častiach okresu.

Zároveň je stále aktuálnejšou potreba zvyšovať bezpečnosť a odolnosť územia. Charakter okresu, rozsiahle lesné územia, rozptýlená sídelná štruktúra a klimatické zmeny vyžadujú pripravenosť na riešenie mimoriadnych situácií a efektívnu spoluprácu jednotlivých obcí. Podpora integrovaných bezpečnostných a záchranných systémov má preto prispieť k vyššej ochrane života, zdravia a majetku obyvateľov a zároveň zvýšiť pripravenosť územia na budúce environmentálne a bezpečnostné výzvy.

Plán rozvoja prioritného okresu Detva tak predstavuje spoločný nástroj na koordináciu rozvojových aktivít samospráv, podnikateľského sektora, občianskych organizácií a ďalších partnerov. Jeho cieľom je podporiť udržateľný rozvoj územia, efektívnejšie využívať dostupné zdroje financovania a vytvárať podmienky pre rast kvality života, rozvoj miestnej ekonomiky a dlhodobú stabilitu celého okresu. Kľúčovým predpokladom úspechu bude nadviazanie na priaznivý vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej stability, súčasné zvyšovanie príjmovej úrovne obyvateľstva, rozvoj hospodárskych aktivít mimo tradičných priemyselných odvetví a systematické odstraňovanie deficitov v technickej a občianskej infraštruktúre. Takto nastavené intervencie môžu prispieť k zvýšeniu konkurencieschopnosti okresu, posilneniu jeho ekonomickej odolnosti a efektívnejšiemu využívaniu prírodného, kultúrneho a hospodárskeho potenciálu Podpoľania.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytvárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivita sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivita plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé opatrenia a úlohy sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Výber aktivít Plánu rozvoja prioritného okresu Detva reaguje na konkrétne výzvy okresu a zároveň nadväzuje na jeho silné stránky a rozvojový potenciál, predovšetkým v oblasti cestovného ruchu, prírodného a kultúrneho dedičstva, komunitného života a rozvoja miestnych služieb. Ich cieľom je podporiť vyvážený rozvoj územia, vytvárať nové príležitosti pre obyvateľov a prispieť k zvyšovaniu atraktivity okresu pre život, podnikanie aj návštevu.

Kombinácia podpory hospodárskych aktivít, rozvoja verejnej infraštruktúry, posilňovanie komunitného života budú prínosom pre obyvateľov okresu a prispedia k znižovaniu vnútorných rozdielov medzi jednotlivými časťami regiónu, efektívnejšiemu využívaniu rozvojového potenciálu Podpoľania a dlhodobej stabilizácii okresu Detva.

Hlavná aktivita 2 – Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia

Aktivita 2.1 – Tematické produkty cestovného ruchu

Cieľom aktivity je lepšie prepájať existujúce hodnoty do ucelených produktov, ktoré návštevníkom ponúknu autentický zážitok a zároveň zvýšia atraktivitu regiónu počas celého roka. Rozvoj tematických produktov cestovného ruchu môže priniesť prínosy nielen pre návštevníkov, ale aj pre miestnych podnikateľov, producentov regionálnych výrobkov, kultúrne organizácie či samosprávy. Lepšie prepojenie prírodných, kultúrnych a spoločenských aktivít vytvorí podmienky na vyššiu návštevnosť územia, podporí rozvoj služieb a prispeje k tvorbe nových ekonomických príležitostí. Zároveň pomôže posilniť regionálnu identitu a prezentovať Podpoľanie ako jedinečný región vhodný pre život, podnikanie aj cestovný ruch.

Aktivita 2.4 – Aktívny rekreačný šport

Podpora aktívneho rekreačného športu má významný spoločenský rozmer. Kvalitné možnosti trávenia voľného času vplývajú na zdravie obyvateľov, podporujú komunitné väzby a zvyšujú atraktivitu regiónu pre mladé rodiny. Rozvoj športových a rekreačných aktivít preto neprispieva len k rozvoju cestovného ruchu, ale aj ku kvalite života miestnych obyvateľov a k budovaniu pozitívneho obrazu okresu ako miesta, kde je možné aktívne a zdravo žiť.

Hlavná aktivita 3 – Infraštruktúra, služby a bezpečné obce

Aktivita 3.1 – Projektová príprava verejných investícií

Jednou z najčastejších prekážok rozvoja miest a obcí nie je samotný nedostatok finančných zdrojov, ale nepripravenosť projektov na ich získanie. Kvalitne pripravené projekty zvyšujú šance na získanie externého financovania a zároveň umožňujú rýchlejšie reagovať na nové výzvy a investičné príležitosti. Ide o aktivitu, ktorá síce neprináša okamžité viditeľné výsledky, no vytvára základ pre realizáciu mnohých ďalších rozvojových projektov v budúcnosti.

Aktivita 3.2 – Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb

Investície do infraštruktúry predstavujú dôležitý nástroj na zlepšovanie podmienok pre život aj podnikanie. Modernizácia verejných služieb, občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry prispeje k väčšej konkurencieschopnosti regiónu, lepšej dostupnosti služieb a vyššej kvalite života obyvateľov. Zároveň vytvorí priaznivejšie podmienky pre ďalšie rozvojové aktivity v oblasti cestovného ruchu, podnikania a komunitného rozvoja.

Aktivita 3.3 – Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov

Najmenšie obce okresu Detva často nemajú dostatočné finančné ani personálne kapacity na realizáciu aj menších investičných zámerov. Napriek tomu práve v týchto obciach dokážu drobné projekty priniesť výrazné zlepšenie každodenného života. Podpora malých projektov umožní obciam realizovať konkrétne riešenia, ktoré vychádzajú z potrieb miestnych obyvateľov a majú rýchly a viditeľný efekt.

Aktivita 3.4 – Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov

Mnohé samosprávy majú pripravené kvalitné projekty, no vlastná finančná spoluúčasť býva pre viaceré obce jednou z hlavných bariér pri zapájaní sa do národných a európskych výziev. Bez zabezpečenia spolufinancovania zostáva časť rozvojových príležitostí nevyužitá. Každá investícia do spolufinancovania môže pomôcť získať násobne vyšší objem externých prostriedkov, ktoré budú využité na rozvoj infraštruktúry, služieb, cestovného ruchu či sociálnych oblastí. Aktivita tak priamo posilňuje schopnosť okresu využívať dostupné finančné príležitosti a urýchľovať svoj rozvoj.

Aktivita 3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí

Bezpečnosť obyvateľov a pripravenosť na mimoriadne udalosti sú neoddeliteľnou súčasťou kvalitných verejných služieb. Rozvoj integrovaných bezpečnostných a záchranných systémov prispeje k efektívnejšej koordinácii záchranných zložiek, lepšej pripravenosti obcí a rýchlejšej reakcii v prípade mimoriadnych udalostí. Vyššia úroveň bezpečnosti pozitívne vplýva aj na atraktivitu územia pre život, podnikanie a cestovný ruch. Aktivita preto podporuje nielen ochranu obyvateľov a majetku, ale aj celkovú stabilitu a odolnosť regiónu.

Hlavná aktivita 4 – Sociálne služby, zdravie a demografia

Aktivita 4.1 – Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory

Demografický vývoj okresu Detva prináša rastúci tlak na dostupnosť sociálnych služieb a podporu komunitného života. Podpora komunitných služieb, terénnej práce, komunitných centier a medzigeneračných aktivít umožní poskytovať pomoc bližšie k ľuďom a zachovávať prirodzené sociálne väzby v obciach. Zároveň prispeje k znižovaniu sociálnej izolácie, podpore rodín a vytváraniu prostredia, v ktorom môžu obyvatelia všetkých vekových skupín aktívne participovať na živote komunity.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláške.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	1,30	1,30	1,29	1,28
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	4,37	4,37	4,35	4,33
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1445	1445	1480	1520
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v %	-4,86	-4,86	-4,80	-4,75
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	52,82	52,82	52,80	52,70
DS03	Index starnutia v %	143,11	143,11	143	142,5
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	86,80	86,80	86,80	86,85
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú	53,80	53,80	53,80	53,85

⁴ Podľa zoznamu vybraných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
	kanalizačnú sieť s ČOV v %				
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	79,26	79,26	80	81
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	75,70	75,70	76	76,5

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Detva a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

rok.

6. Přílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratória, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, doping, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevných produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.